PÖYTYÄN KUNNAN TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2023

Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely

Pöytyän kunnan tarkastuslautakunnan työskentely perustuu kuntalain ja tarkastussäännön määräysten ohella toimikaudeksi laadittuun arviointisuunnitelmaan ja kullekin tilivuodelle erikseen laadittuun työohjelmaan.

Vuoden 2023 arvioinnin painopisteenä oli sivistyslautakunnan alainen toiminta. Valtuustokaudelle 2021–2025 valittu tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2023 arviointiin liittyen 6 kertaa. Tilivuoden aikana on kuultu kunnan johtavia viranhaltijoita sekä perehdytty hallituksen ja lautakuntien pöytäkirjoihin sekä kunnan tilinpäätökseen. Yhteistyö luottamushenkilö- ja virkamiesjohdon sekä kunnan tilintarkastajan kanssa on ollut rakentavaa ja asioita on tuotu esiin positiivisessa hengessä.

Lautakunta kilpailutti tilintarkastuksen keväällä 2023. Valtuusto hyväksyi tarkastuslautakunnan ehdotuksen tilintarkastusyhteisön valinnasta. Tilintarkastusyhteisöksi valittiin BDO Audiator Oy ja sen päävastuullisena tilintarkastajana HT, JHT Kirsi Ehrlund.

Kokousten tärkeimmät aiheet ovat olleet:

-11.9.2023 kunnan talouspäällikkö esitteli kunnan toiminnallisen ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista alkuvuodelta 2023.

-6.11.2023 käytiin läpi sivistyslautakunnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteumaa sivistysjohtajan johdolla. Lisäksi kunnan varhaiskasvatuspäällikkö esitteli lautakunnalle kunnan varhaiskasvatuksen toimintaa. Lautakunta kävi läpi saadut uudet ja muutetut sidonnaisuusilmoitukset. Kokouksen lopuksi lautakunta tutustui Riihikosken yhtenäiskouluun sen rehtorin johdolla.

-22.1.2024 käytiin läpi kunnanjohtajan ajankohtaiskatsaus kunnan asioista. Kuultiin sivistyksen pääluottamushenkilöä ajankohtaisista asioista. Kunnan talouspäällikkö esitteli lautakunnalle kunnan talousarvion 2024 ja taloussuunnitelmat 2024–2026. Kunnan digipäällikkö esitteli lautakunnalle kunnan tietohallintoa ja tietoturvaa. Lisäksi kunnan tekninen johtaja esitteli lautakunnalle teknisen lautakunnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteumista ja antoi lautakunnalle kunnan investointien ajankohtaiskatsauksen. Kokouksessa käytiin läpi sidonnaisuusilmoitusten tilanne.

-25.3.2024 kunnan sivistysjohtaja ja tekninen johtaja esittelivät omien lautakuntiensa toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteumat 2023. Kunnanjohtaja, hallintojohtaja ja talouspäällikkö esittelevät kunnanhallituksen alaisen toiminnan vuoden 2023 toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen ja kunnan 2023 tilinpäätöksen kokonaisuutena. Tilintarkastaja esitteli lautakunnalle tilintarkastuksen väliraportin.

-29.4.2024 lautakunta valmisteli arviointikertomusta.

- 28.5.2024 lautakunta viimeisteli ja allekirjoitti arviointikertomuksen sekä tutustui tilintarkastuskertomukseen.

Edellisten vuosien arviointikertomusten johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi

Tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessa 2022 kiinnittänyt huomiota seuraaviin asioihin;

- kunnan sisäinen valvonta

-henkilöstön saatavuus ja hyvinvointi

-runkovesilinja

Kunnanhallitus on 21.8.2023 § 155 antanut edellä mainittuihin asioihin vastineensa kunnanvaltuustolle 18.9.2023 § 35.

Kunnanhallitus on vastineessaan ilmoittanut, että sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan ohjeistus päivitetään viimeistään vuoden 2023 aikana. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä kerrotaan, että ohjeistusta edelleen valmistellaan keskushallinnossa. Tarkastuslautakunnan mielestä ohjeiden päivitys tulisi tehdä mahdollisimman nopeasti ja erityisesti määrittää kuntakonsernin riskit ja jaotella ne neljään pääryhmään, jotka ovat strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset riskit sekä vahinkoriskit. Riskienarviointia ja - hallintaa tulisi tehdä talousarvion 2025 ja merkittävien päätösten valmistelun yhteydessä.

Muilta osin tarkastuslautakunnalla ei ole huomautettavaa hallituksen vastineeseen. Tarkastuslautakunta on todennut, että henkilöstön saatavuuteen ja hyvinvointiin on kiinnitetty huomioita. Henkilöstökysely on tehty, mutta sen vastausprosentti oli matala. Runkovesilinjan saneeraustarvetta on selvitetty tilikauden 2023 aikana.

Kunnan taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kunnan talous kehittyi odotettua paremmin. Sen talous jatkoi hyvässä vireessä. Talousarviossa 2023 arvioitiin toimintatuotot 7,18 milj. euron suuruisiksi ja toimintakulut – 28, 39 milj. euroa. Toimintakatteeksi arvioitiin – 21,16 milj. euroa ja vuosikatteeksi 3,55 milj. euroa. Talousarviota muutettiin hieman tilikauden 2023 aikana. Tulo-odotusta pienennettiin 0,03 milj. euroa ja lisättiin menoja 0,18 milj. eurolla.

Kunnan tulot yhteensä 7,93 milj. euroa toteutuivat 0,77 milj. euroa (110 %) muutettua talousarviota paremmin. Kunnan menot 28,65 milj. euroa olivat 0,1 milj. euroa muutettua arviota pienemmät. Toimintatuotot olivat toimintakuluista 27,7 %. Suhde parani vuodesta 2022 14,7 %.

Toimielinten käyttötalouden nettokatetoteumat, kunnan toimintakate oli yhteensä -20,72. Se toteutui talousarvion toimintakatetta -21,39 milj. euroa 0,66 milj. euroa pienempänä. Kunnanhallituksen netto oli yhteensä -2,36 milj. euroa, mikä 0,31 vähemmän kuin talousarviossa. Sivistyslautakunnan netto oli -13,86 milj. euroa sen toteuma oli talousarviota 0,27 milj. euroa talousarviota parempi. Yhteisöllisyyslautakunnan netto -0,55 milj. euroa oli 0,05 milj. euroa talousarviota parempi. Myös teknisen lautakunnan nettototeuma -3,92 milj. euroa oli 99,3 % talousarvion nettototeumasta.

Verotulot ja valtionosuudet toteutuivat arvioitua paremmin noin 0,5 milj. euroa. Vuosikate 4,87 milj. euroa oli 1,5 milj. euroa parempi. Vuosikate poistoista oli 148,2 %. Poistojen -3,2 milj. euroa ja satunnaisen tuoton 0,67 milj. euroa jälkeen tilikauden tulos muodostui 2,26 milj. euron suuruiseksi. Poistoeron kirjausten jälkeen kunnan tilikauden ylijäämä oli 2,33 milj. euroa. Tilikauden ylijäämä oli 1,97 milj. euroa muutettua talousarviota parempi.

Kunnan investointimenot olivat 2,2 milj. euroa ja ne toteutuivat 0,68 milj. euroa arvioitua suurempana johtuen Pöytyän seudun kansanterveystyön kuntayhtymältä siirtyneistä rakennuksista. Lainakanta yhteensä on 10,9 milj. euroa. Lainakanta pieneni 2,27 milj. euroa. Kunnan lainat ja vuokravastuut ovat yhteensä 29,29 milj. euroa. Kunnan lainanhoitokate oli 2,11, joka kertoo kunnan lainanhoitokyvyn olevan melko hyvä. Kunnan omavaraisuusaste 66,84 % parani noin 10,5 % tilikauden 2023 aikana. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona pidetään kuntataloudessa keskimääräistä 70 % omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Kunnan omavaraisuusaste on melko lähellä 70 %:n hyvän omavaraisuusasteen tasoa. Kunnalla on ylijäämiä tilikauden 2023 ylijäämäkirjausten jälkeen yhteensä 9,1 milj. euroa taseessa.

Kuntakonsernin tuloslaskelman tilikauden jäämä oli 1,8 milj. euroa ylijäämäinen. Konsernin taseessa on ylijäämiä 11,8 milj. euroa ja sen lainakanta on 12,6 milj. euron suuruinen. Konsernin lainakanta pieneni huomattavasti, kun VSSHP ja V-S erityishuoltopiirin toiminnot siirtyivät Hyvinvointialueelle.

Kunnan toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Pöytyän kunnanvaltuusto hyväksyi Pöytyän kuntastrategian vuosille 2023–2028 28.11.2022 § 66. Samassa kokouksessa 28.11.2022 § 65 hyväksyttiin kunnan toimitila- ja kiinteistöstrategia. Samaisessa valtuuston kokouksessa hyväksyttiin Pöytyän kunnan talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2025.

Tarkastuslautakunta havaitsi, että kunnan asettamat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2023 on vain pieneltä osin johdettu kunnan uudesta kuntastrategiasta. Lautakunnan mielestä kunnan toiminnalliset tavoitteet toimialueille tulisi johtaa kuntastrategiasta ja olla konkreettisia ja selkeästi mitattavia. Kuntastrategia tulisi jalkauttaa kunnan toiminnallisiin tavoitteisiin.

Kunnanhallituksen sitoviksi tavoitteiksi 2023 asetettiin kunnan viestintää ja markkinointia ohjaavan suunnitelman laatiminen ja jalkauttaminen, ilmasto-ohjelma, elinkeinopoliittisen ohjelman päivittäminen ja tarkastaminen ja yrittäjätyytyväisyyden parantaminen aktiivisilla toimilla sekä kunnan pitkäaikaistyöttömien määrän lasku.

Kunnan viestintää ja markkinointia ohjaava suunnitelma laadittiin ja jalkautettiin. Kunnan ilmasto-ohjelman ja elinkeinopoliittisen ohjelman valmistelu aloitettiin, mutta ne eivät ole vielä olleet valtuustokäsittelyssä, eikä valmisteluvaiheesta ole tiedotettu valtuustolle. Yrittäjätyytyväisyyttä parannettiin aktiivisilla toimilla, mutta toimintaa ei mitattu. Pitkäaikaistyöttömien määrä nousi 104 henkilöön, määrä oli talousarvio hetkellä noin 80 hlöä ja tavoitteena oli 60 hlöä.

Sivistyslautakunnan tavoitteet vuodelle 2023 keskittyivät laadukkaiden perus- ja lukio-opetuksen, varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen ja näihin kytkeytyvien palveluiden järjestämiseen ja kehittämiseen. Näiden toiminta on koronapandemia-ajan jälkeen tasoittunut. Palveluja on kehitetty digitaalisten oppimisympäristöjen tarjoamia mahdollisuuksia hyödyntäen. Kunnan koulujen uudet ja korjatut tilat on todettu pääosin toimiviksi ja hyviksi. Kirjaston palveluita on kehitetty valmistautuen vuoden 2024 aikana laajentuvien digitaalisten palveluiden toteuttamiseen. Tarkastuslautakunta kaipaa sivistykselle konkreettisia toiminnallisia tavoitemittareita. Henkilöstön saatavuuteen ja työhyvinvointiin tulee jatkossakin kiinnittää huomiota erityisesti kouluissa ja varhaiskasvatuksessa.

Yhteisöllisyyslautakunnan tavoitteena oli tarjota laadukkaat vapaa-aikapalvelut ja niiden kehittäminen sekä vaikuttajaryhmien säännöllisen toiminnan aktivointi ja kokoontuminen.

Yhteisöllisyyslautakunnan tavoitteet ovat toteutuneet joustavasti suunnitelmien mukaan ja vaikuttajaryhmät ovat aktiivisesti osallistuneet ja nostaneet kolmannen sektorin näkyvyyttä.

Kunnan hyvinvointisuunnitelma on laadittu vuosille 2022–2025 ja se on käsitelty valtuustossa keväällä 2022. Hyvinvoinnin tilasta ja hyvinvointia edistävistä toimenpiteistä ei nähdäksemme ole raportoitu valtuustolle vuonna 2023. Hyvinvointia tukevat ja ennaltaehkäisyyn panostavat toimenpiteet hakevat vielä muotoaan.

Teknisen lautakunnan tavoitteena on ollut jatkaa ja kehittää seudullista yhteistyötä. Rakennusvalvontaa sekä vesi- ja jätevesiyhteistyötä on tehty naapurikuntien kanssa. Lautakunnan tavoitteena on ollut toteuttaa toimitila- ja kiinteistöstrategian mukaisia toimenpiteitä ja saada mm. kiinteistöt tehokkaaseen käyttöön. Silti osa kunnan kiinteistöstä on vajaakäytöllä. Käytöstä poistetuista kiinteistöistä on luovuttu ja tullaan luopumaan. Henkilöstön ammattitaitoa on kehitetty osallistumalla työturvallisuus- ja vesityökorttikoulutuksiin sekä muihin ammatillisiin koulutuksiin. Ruokapalveluissa tehtiin asiakastyytyväisyyskysely, jonka avulla kehitetään ruokapalveluiden toimintaa. Tarkastuslautakunta kaipaa tekniselle lautakunnalle selkeitä, konkreettisia toiminnallisia tavoitemittareita.

Käsityksemme mukaan kunnan toimialueiden toiminnalliset, sitovat tavoitteet on pitkälti saavutettu tilikauden 2023 aikana. Joitain tavoitteita jäi saavuttamatta mutta niissäkin on jo päästy alkuun. Kunnan toimialueiden tulee kiinnittää huomiota palveluiden kilpailuttamiseen, erityisesti tarjousten määrään kilpailutustilanteissa.

Yhteenveto tavoitteiden toteutumisesta

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnanvaltuuston talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat tilinpäätöksen 2023 mukaan olennaisilta osin toteutuneet. Toimintaa kuitenkin haittaa resurssien vähyys. Kunnan strategiassa olevien tuloksellisuusmittareiden tulisi olla yleisesti tarkempia ja mitattavia.

Kunnan vuosikate oli 4,8 milj. euroa ylijäämäinen ja tilikauden tulos muodostui 2,33 milj. euroa ylijäämäiseksi. Tarkastuslautakunta kuitenkin painottaa tarkan talouden seurannan merkitystä.

Pöytyällä 28. toukokuuta 2024.

Tommi Leitonen
Puheenjohtaja

Jouni Tammelin
Varapuheenjohtaja

Kati Korvenkulkija
Jäsen

Petri Rautajuuri
Jäsen

Marja- Liisa Virtanen
Jäsen

Pirjo Saari
Varajäsen

Lauri Ojala
Varajäsen